

Cercetarea la fața locului

- la fata locului se deplasează o echipă formată din: procuror (șeful echipei), medic legist, un ofițer criminalist, etc.
- sarcina acestei echipe este ca prin analiza specifica să evalueze situația și stabilească dacă decesul face obiectul unei infracțiuni, respectiv dacă este caz medico-legal sau nu.
- În cazul în care există suspiciunea unei infracțiuni de omor, echipa este completată cu un procuror criminalist , ofițer de politie judiciară și alți criminaliști.
- medicului legist îi revine rolul de „consilier medical al procurorului”.

Obiectivele examenului la fața locului, în cazul în care se bănuiește infracțiunea de omor, sunt :

- căutarea, descoperirea, cercetarea, prelevarea și conservarea/păstrarea urmelor prezente pe obiecte, cadavru, sol, etc.
- stabilirea drumului parcurs de infractor până la consumarea actului infracțional ;
- stabilirea împrejurărilor în care s-a înfăptuit infracțiunea ;
- deplasările infractorului și ale victimei;
- stabilirea drumului parcurs de infractor pentru a ieși de la locul faptei ;
- timpul scurs de la comiterea infracțiunii ;
- împrejurările în care s-a desfășurat infracțiunea ;
- date care să ajute la identificarea infractorului și a agentului traumatic folosit .

Cercetarea trebuie să aibă loc cât mai rapid, deoarece, în timp, aspectele de la locul faptei, precum și urmele sau probele se pot modifica, altera sau dispărea.

În funcție de particularitățile cazului, examinarea se poate efectua în două feluri :

- dacă urmele sunt concentrate într-un singur loc (prezența cadavrului), cercetarea se face de la centru (considerat locul unde s-a găsit cadavrul) spre periferie ;
- dacă se caută cadavrul sau corpul delict, cercetarea se face în sens invers, adică de la periferie spre centru. Ariile pe care se desfășoară aceste cercetări sunt uneori foarte întinse (cadavrul fiind segmentat sau corpurile delict se găsesc la mari distanțe).

Cercetarea locului faptei cuprinde următoarele **doua etape**:

1. Etapa statică.

- cercetarea urmelor și a suporturilor pe care se găsesc acestea, precum și a obiectelor, fără ca ele să fie deplasate. Astfel, se vor consemna :

- starea locuinței (dezordine, deteriorări ale mobilierului);
- examinarea urmelor (traseologie).

În această direcție colaborarea dintre medicul legist și criminalist este diferită de la caz la caz. Astfel, uneori în caz de incendiu, explozii, forțări, urme papilare, participarea medicului legist este redusă. Alteori, în cazul depistării și cercetării factorilor primari și complementari ai împușcării sau a diverselor urme biologice, participarea acestuia este mai largă și mai activă.

Clasificarea urmelor biologice se poate face după mai multe criterii:

după origine pot fi :

- umane: fiziologice (urme ale nașterii, menstruației, alăptării, transpirației, păr); patologice (vărsături, epistaxis, hematemeze, hemoragii de cauze diverse, substanță cerebrală sau alte fragmente de țesuturi sau organe) ;
- animale: sânge, păr ;
- vegetale: sucuri de diferite origini ;
- anorganice: vopsele, rugină ;

după natura lor pot fi :

- urme de materie: sânge, salivă, spermă, păr, transpirație, oase, diferite țesuturi moi ;

- urme de formă: amprente ale buzelor, dinților, digitale, ale rugilor palatine ;
- urme lezionale, lăsate de agenții mecanici, fizici, chimici, biologici .

Caracteristicile plăgilor reprezintă în infracțiunea de omor una din principalele urme criminalistice. De aceea, descrierea lor trebuie făcută corect și complet, de către medicul legist, după normele semiologiei medico-legale, menționându-se: felul leziunii, localizarea, numărul, culoarea, forma, dimensiunile, orientarea, aspectul marginilor și al unghiurilor, conținutul lor .

- sesizarea mirosurilor particulare din încăpere (gaze naturale, petrol, migdale amare, insecticid etc.), precum și proprietățile fizice ale anumitor obiecte (consistența, temperatura, vâscozitate) ;
- sesizarea și consemnarea anumitor stări de fapt: de exemplu absența urmelor de sânge în jurul unui cadavru cu plăgi multiple;
- examinarea agentului vulnerant, pentru a se stabili, în măsura posibilităților, încă din această perioadă, dacă caracteristicile sale corespund sau nu, celor ale plăgilor. Această examinare presupune colaborarea strânsă între medicul legist și criminalist. Desigur, în această etapă informațiile oferite de medicul legist trebuie să fie pronunțate cu maxim de prudență, date complete putând fi furnizate de cele mai multe ori abia după efectuarea autopsiei. Totuși, medicul legist, trebuie să releve procurorului toate aspectele constatate, precum și aspectele mai puțin clare, pentru a fi avute în vedere la stabilirea versiunii de anchetă ;
- fixarea aspectelor topografice prin: fotografii de orientare, fotografierea obiectelor principale și schițe. Toate acestea se realizează de către lucrătorii criminaliști din echipă, sub îndrumarea directă a procurorului. Schițele au avantajul de a reda numai ansamblul, consemnând numai ceea ce se consideră că este strict util (raporturile dintre cadavre, urme, obiectele din jur) ;
- din declarațiile martorilor, anturajului și aparținătorilor se vor reține datele referitoare la: antecedentele patologice ale decedatului, tentative anterioare de sinucidere, consumarea de alimente și de băuturi înaintea decesului, eventualele tratamente în curs de efectuare, data, împrejurările și simptomele premonitorii decesului. Aceste declarații pot fi completate de eventualele acte medicale (bilete de ieșire din spital, decizii de pensionare, carnet de sănătate, rețete, foi de observație) sau scrisori lăsate de victimă ;

Examinarea cadavrlui în aceasta etapă vizează :

- precizarea locului în care se găsește: spații închise (încăperi, când descrierea localizării se face în raport cu obiectele din cameră, agenți traumatici, urme biologice etc.) sau deschise (stradă, șosea, cale ferată, câmp, pădure, lacuri, când pentru descrierea localizării se recurge, după caz, la punctele cardinale, direcția și sensul drumurilor vecine, borne indicatoare apropiate, clădiri, poduri, forme de relief etc.). Locul în care se găsește cadavru nu coincide întotdeauna cu locul în care s-a produs agresiunea. Uneori, victima încă în viață, se târăște de la locul în care a fost lovită în căutare de adăpost sau ajutor, sau a fost deplasată după moarte, în scopul ștergerii urmelor agresiunii ori a accidentului, a simulării unei sinucideri sau a unui accident. Alteori victima este transportată în încercarea de a i se acorda primul ajutor ;
- poziția în care se găsește (decubit dorsal, ventral, lateral drept sau stâng, poziția diferitelor segmente ale corpului) ;
- obiectivele ulterioare ale cercetării variază după părerile pe care membrii echipei și le-au format asupra eventualelor circumstanțe și ale cauzei morții.

2. Etapa dinamică.

În această etapă se procedează la examinarea obiectelor din perimetrul cercetat, după ce acestea sunt deplasate și ridicate. În funcție de particularitățile cazului, stabilite în etapa precedentă, se procedează în felul următor :

- spânzurare sau sugrumare, se scoate lațul, tăindu-se pe partea opusă nodului; în electrocutări, după întreruperea curentului, tehnicianul expert cercetează starea tehnică a instalațiilor electrice; în intoxicații, se cercetează etanșeitatea anumitor recipiente și instalațiilor, conductelor, tirajul sobelor, eventualele lor defecțiuni. În astfel de situații se apelează la concursul tehnicienilor de specialitate, medicul legist reținând numai concluziile acestora;

- examinarea îmbrăcăminții cadavrului: aceasta poate fi în dezordine sau poate prezenta rupturi, împușcături, tăieturi, arsuri, etc. (indicii ale luptei purtate cu agresorul). Dacă îmbrăcămintea prezintă orificii sau rupturi, se precizează localizarea, forma, dimensiunile, direcția lor, eventualii factori primari sau complementari ai împușcării. După aceleași criterii urmează să fie descrise și urmele prezente (biologice sau nebiologice);
- examenul extern al cadavrului se face după dezbrăcarea completă a acestuia. Medicul legist va descrie: semnele morții reale, leziunile de violență, urmele biologice și nebiologice, semnele externe ale diferitelor boli, semnele particulare și cele consecutive procedurilor terapeutice. În măsura posibilităților, acest examen trebuie să furnizeze datele necesare pentru diagnosticul orientativ între leziunile de violență, modificările post-mortem și eventualele acțiuni distructive ale animalelor ;
- fotografierea urmelor și a cadavrului, se face de la distanțe mici și pe cât posibil în color, încât să se evidențieze leziunile de violență și urmele de pe corp. La cadavrele dezmembrate se fotografiază fiecare parte a corpului în locul și poziția în care a fost găsită, iar după reconstituire, se fotografiază cadavrul în întregime.

Ridicarea și fixarea urmelor și a corpurilor delict

În această etapă se procedează la prelevarea, ambalarea și trimiterea urmelor și a corpurilor delict în vederea examenelor de laborator. În asfixiile mecanice prin spânzurare sau strangulare se ridică lațul; în înec se ridică probe de apă (pentru cercetarea planctonului); în intoxicații se recoltează vărsături, resturi alimentare, căutându-se cu insistență recipientele care au conținut acele substanțe, băuturi ori alimente, care, ingerate, au avut un posibil efect letal.

Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului se face în procesul verbal de cercetare. Consemnările se fac complet și cât mai exact. Ele vor preciza :

- data și locul în care este încheiat ;
- numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie, precum și a membrilor echipei de cercetare ;
- numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor existenți ;
- când sunt cunoscute, se vor menționa adresa și datele de stare civilă ale persoanei decedate ;
- descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate .

Procesul verbal este semnat de membrii echipei de intervenție. Textul său este însoțit și de iconografia realizată. Conținutul său va fi ulterior exploatat în scopul elaborării versiunilor de urmărire penală .

În baza ordonanței procurorului, cadavrul este ridicat și transportat la morga laboratorului medico-legal de prosectura unde urmează să se facă autopsia. Corpurile delict ambalate, etichetate și numerotate sunt trimise laboratoarelor de specialitate, fiind însoțite de ordonanțele în care se menționează întrebările organelor de anchetă .